

Færre ægtepar søgte om skilsmisse og separation i 2020

INDLÆG

25.01.2021

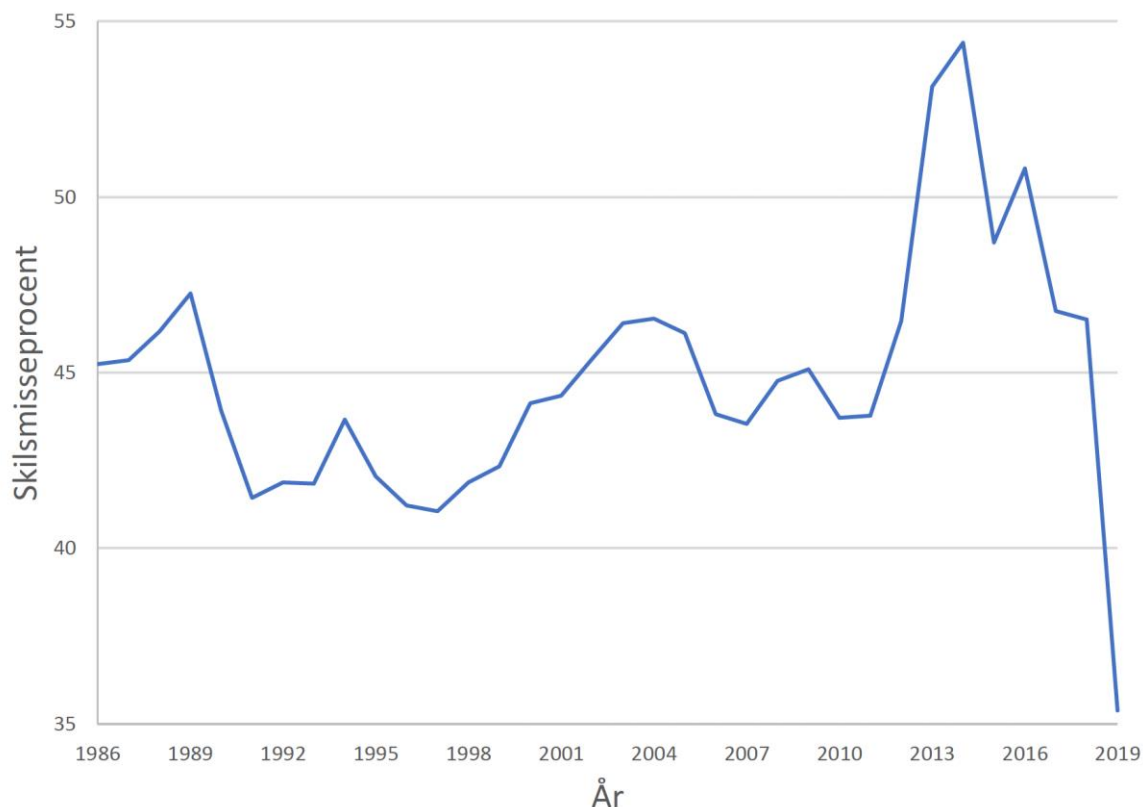
Af forskningsleder Peter Fallesen
ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed

Hjemsendelser, hjemmearbejdspladser og hjemskoling var et fast indslag i store dele af 2020, og førte til at danskerne oplevede deres hverdag som meget mere besværlig, end før corona-virussen gjorde sit indtog [1]. Da tal fra Danmarks Statistik så oveni viste, at flere skilsmisser var blevet gennemført i de første ni måneder af 2020 end i hele 2019 tilsammen (se figur A1) [2, 3], var det oplagt at konkludere, at corona-pandemien havde fået gryderne til at koge over ude i hjemmene og ført en skilsmisseepidemi med sig. Men dykker man et spadestik dybere ned i tallene, viser det sig, at tingene forholder sig omvendt. Andelen af par, der har indledt separations- og skilsmisseprocesser i 2020, er lavere, end hvad den ellers har været de seneste fem år. I denne kommentar forklares det, hvordan det kan hænge sammen.

2019 var (også) et mærkeligt år

Selvom 2020 sandsynligvis i historiebøgerne vil blive husket som et af de mærkeligste år i moderne tid, var 2019 også et ret mærkeligt år i Danmark – i hvert fald når det kom til skilsmisser. Figur 1 viser skilsmisseprocenten for perioden 1986-2019. Skilsmisseprocenten defineres af Danmarks Statistik som "et mål for, hvor mange ægteskaber, der ender i skilsmisse inden for 50 års ægteskab, såfremt ingen af parterne i ægteskabet dør i mellemtiden, og at det nuværende skilsmissemønster er konstant i alle 50 år" [4]. Skilsmisseprocenten for ægteskaber indgået i Danmark lå i perioden 1986-2012 forholdsvis stabilt imellem til 42-47 %. I 2013 sås en kraftig stigning, som skyldtes ophævelsen af kravet om seks måneders separation inden skilsmisse for par, der var gensidigt enige om at blive skilt, og som er beskrevet i en tidligere forskningsartikel fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed [5]. Ophævelsen af separationskravet fik både mange par til at blive skilt hurtigere, men fik også nogle par til at blive skilt, som tidligere ville have fundet forsoning under separationsperioden. 2019 tegner sig derimod for den største årlige ændring i skilsmisseprocenten observeret på noget tidspunkt i perioden. Fra et år til et andet faldt skilsmisseprocenten med elleve procentpoint, svarende til en 24 % reduktion.

Figur 1. Skilsmisseprocenten i Danmark 1986-2019

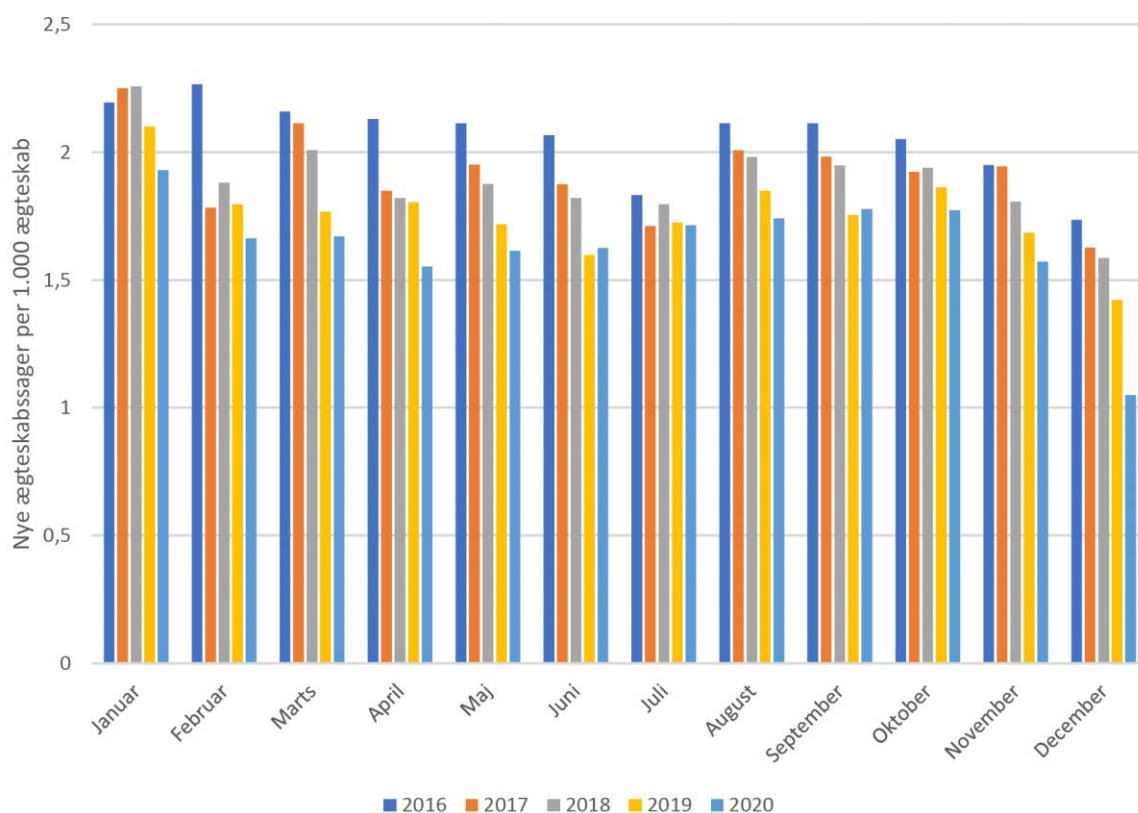
Holdt vi da helt op med at ville skilles i 2019? Det korte svar er nej, det gjorde vi ikke. Hvad der derimod skete, var, at man ændrede myndigheden, der er ansvarlig for ægteskabssager. Hvor det før var statsforvaltningen, der stod for at behandle ægteskabssager, overgik det ansvar i 2019 til det nyligt oprettede familieretshus. Sagsbehandlingen i 2019 blev præget af større forsinkelser [6], hvilket betød at en større andel af skilsmisssagerne påbegyndt i 2019 først blev gennemført i 2020. Samtidigt blev der i perioden 1. april 2019 til 1. juli 2020 indført en refleksionsperiode for forældre med børn under 18, der ønskede en skilsmisse. Selv hvis forældrene var enige om skilsmissen, skulle de gennemgå den tre måneder lange refleksionsperiode, hvilket yderligere skubbede afslutningsdatoen for skilsmisssagerne fremad i tid, og også fik ca. 10 % af parrene til at skifte mening og forsone sig under refleksionsperioden [7]. Så de høje skilsmissetal for de første ni måneder af 2020 skal i hvert fald til dels ses som udtryk for, at tallene af administrative årsager i 2019 var lavere, end de normalt ville være. Hvis man sammenligner det månedlige antal par, der blev skilt i de første ni måneder 2020, med de månedlige antal for årene 2016-2018, ligner 2020 da også i det store hele de foregående år—og det er endda, når man medregner at 2020 også indeholdt forsinkede skilsmisser fra 2019.

Færre par indledte skilsmisseprocesser i 2020

En afgjort skilsmisse er resultatet af en proces, der kan tage flere måneder, afhængigt af hvorvidt begge parter ønsker skilsmisse, og om der er fælles børn. Den proces påbegyndes ved at opstarte en ægteskabssag, som enten kan være ansøgning om separation (hvis der ikke er gensidig enighed om at blive skilt) eller ansøgning om skilsmisse (hvis der er enighed, parret allerede har gennemgået separation eller der er påvist utroskab, partnervold, e.l.). Figur 2 viser antallet af månedlige nyopstartede ægteskabssager per 1.000 ægteskab for perioden 2016-2020. I 2020 var raten af nystartede ægteskabssager den laveste den havde været i hele perioden 2016-2020. 9 % færre ægtepar startede en sag i 2020 end i 2019, og sammenlignes der med 2016, er der tale om 20 % færre nye sager i 2020.

På nuværende tidspunkt er der ikke tilgængelige data, der direkte peger på, hvad der driver den lavere rate af ægteskabssager i 2020, men tidligere forskningsresultater peger på nogle mulige forklaringer. For det første, så har danskerne som følge af corona-retningslinjerne set færre mennesker uden for deres husstand i 2020 [8]. Tidligere forskning har vist, at folks omgangskreds påvirker deres skilsmisserisiko [9] - for eksempel påvirker antallet af kollegaer af det modsatte køn på arbejdspladsen folks risiko for at blive skilt [10-12]. Ligeledes kan det nok forventes, at mængden af firmafester og julefrokoster også har været markant lavere i 2020, hvilket har begrænset mulighederne for sidespring. Det kan heller ikke udelukkes, at nogle par har valgt at udsætte en eventuel skilsmisse, indtil pandemien er ovre. Danskerne rapporterer at pandemien har gjort deres liv mere besværligt på tværs af både de private og professionelle dimensioner [1], og det kan potentielt få par til at vente indtil hverdagen er mindre besværlig. Til slut, så er skilsmisserisikoen generelt højest blandt par, som har været gift i færre år [13]. 2010'erne havde lavere vielsesrater sammenlignet med tidligere årtier [2], så der er færre nyere ægteskaber blandt den samlede pulje af par, hvilket også kan bidrage til at drive raten nedad.

Figur 2. Månedlige antal påbegyndte ægteskabssager per 1.000 ægteskab

Der kan komme senfølger for skilsmisseraten

Der kan dog komme en grad af skilsmisseefterslæb, når pandemien er ovre. For det første kan det, som nævnt, være, at nogle par udsætter deres skilsmisse, indtil pandemien er overstået. For det andet, så har nedlukningerne medført at ægtepar bruger flere timer sammen om dagen end de normalt ville gøre, og nok også er nødt til at samarbejde mere for at få hverdagen til at hænge sammen. Tidligere forskning fra ROCKWOOL Fonden har vist, at sådanne intense perioder kan fremskynde skilsmissetidspunktet for par, som ville være blevet skilt alligevel [14]. Det mere intense samvær får folk til hurtigere at indse, at de gerne vil skilles. For det tredje, kan en dårligere samfundsøkonomi også bidrage til højere skilsmisserater. Hvis der følger en recession i hælene på corona-pandemien, vil det betyde øget risiko for at arbejdsløshed. Det kan højne risikoen for at par bliver skilt, om end forskningslitteraturen ikke er nået til fuld enighed om dette [15-18].

Konklusion

Afslutningsvis kan det siges, at på nuværende tidspunkt er der ingen indikation på, at corona-pandemien har ført til en øget risiko for skilsmisse. I stedet har 2020 haft de laveste rater for påbegyndelse af ægteskabssager i de seneste fem år, og stigningen af antallet af gennemførte skilsmisser fra 2019 til 2020 skyldes i højere grad forsinkelser i behandlinger af ægteskabssager i 2019. Det betyder dog ikke at corona-pandemien ikke kommer til at have konsekvenser for familiestabilitet, men hvis det er tilfældet, har de konsekvenser ikke manifesteret sig endnu.

Resultaterne fra denne kommentar blev bragt i Jyllands-Posten den 25. januar 2021.

ROCKWOOL Fondens kommentarer har ikke været underlagt peer review.

Referencer

1. Andersen LH, Fallesen P, Bruckner TA. Risk of Stress/Depression and Functional Impairment in Denmark Immediately Following a COVID-19 Shutdown. medRxiv. 2020.
2. Danmarks Statistik. Vielser og skilsmisser på måneder. www.statistikbanken.dk/BEV3C. Accessed 12 Jan 2021.
3. Danmarks Statistik. Skilsmisser og opløste partnerskaber. www.statistikbanken.dk/SKI6KVT. Accessed 12 Jan 2021.
4. Danmarks Statistik. Skilsmisseprocent - dokumentation. 2016. <https://www.dst.dk/ext/7125847825/0/befolkning/Skilsmisseprocent-dokumentation--pdf>.
5. Fallesen P. Who Reacts to Less Restrictive Divorce Laws? J Marriage Fam. 2020. doi:10.1111/jomf.12722.
6. Ret&Råd Advokater. Familieretshuset udfordret af forsinkelser. <https://mypresswire.com/dk/pressroom/27208/pressrelease/110496>. Accessed 12 Jan 2021.
7. Lessel S. Hver 10. par har droppet skilsmissen efter refleksionsperiode, der snart er fortid - Altinget: børn. Altinget. 2020. <https://www.altinget.dk/boern/artikel/hver-10-par-har-droppet-skilsmissen-efter-refleksionsperiode-der-snart-er-fortid>. Accessed 14 Jul 2020.
8. Lindholt MF, Jørgensen F, Bor A, Petersen MB. Danskernes smitteforebyggende adfærd og opfattelser. 2020.
9. Ugglä C, Andersson G. Higher divorce risk when mates are plentiful? Evidence from Denmark. Biol Lett. 2018;14:20180475. doi:10.1098/rsbl.2018.0475.
10. McKinnism TG. Occupation, sex-integration, and divorce. Am Econ Rev. 2004;94:322–5. doi:10.1257/0002828041301911.
11. McKinnish TG. Sexually Integrated Workplaces and Divorce. J Hum Resour. 2007;XLI:331–52. doi:10.3368/jhr.XLI.2.331.
12. Svarer M. Working Late. J Hum Resour. 2007;XLI:582–95. doi:10.3368/jhr.XLI.3.582.

13. Danmarks Statistik. Fald i skilsmisser blandt par med og uden børn. 2020.
<https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetPdf.aspx?cid=30085>.

14. Fallesen P, Breen R. Temporary Life Changes and the Timing of Divorce. *Demography*. 2016;53:1377–98. doi:10.1007/s13524-016-0498-2.

15. Weiss Y, Willis RJ. Match Quality, New Information, and Marital Dissolution. *J Labor Econ*. 1997;15:S293–329. doi:10.1086/209864.

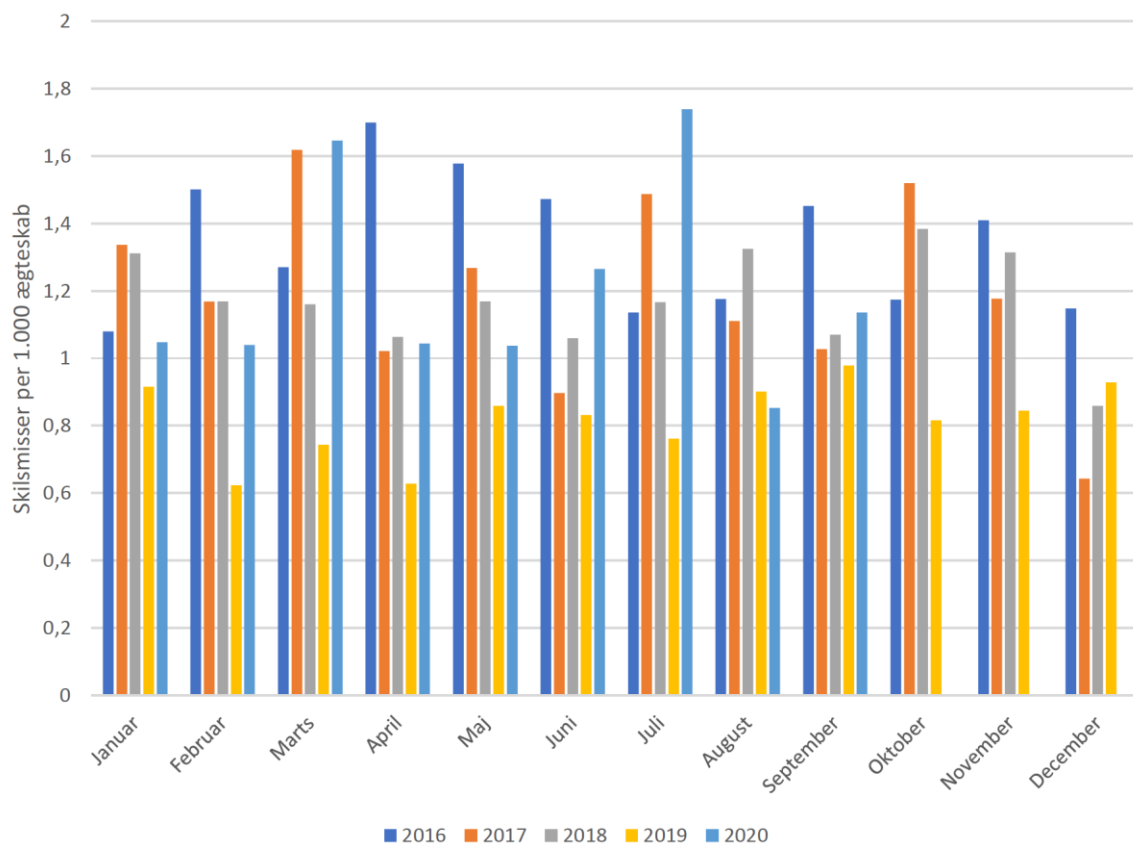
16. Schaller J. For richer, if not for poorer? Marriage and divorce over the business cycle. *J Popul Econ*. 2013;26:1007–33. doi:10.1007/s00148-012-0413-0.

17. Stevenson B, Wolfers J. Marriage and Divorce: Changes and their Driving Forces. *J Econ Perspect*. 2007;21:27–52. doi:10.1257/jep.21.2.27.

18. Lyngstad TH, Jalovaara M. A review of the antecedents of union dissolution. *Demogr Res*. 2010;23:257–92. doi:10.4054/DemRes.2010.23.10.

Appendiks

Figur A1. Gennemførte skilsmisser per 1.000 ægteskab på månedsniveau

Note: Der er ikke på nuværende tidspunkt tilgængelige tal for de sidste tre måneder af 2020.